

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

7. Аграрная политика и аграрное право ЕС, Украины, Беларуси и Казахстана: курс лекция. Науч. ред. Г.Е.Быстров, Б.А. Воронин. – Екатеринбург: Урал. аграр. изд-во, 2013.
8. Саблук П. Развитие сельского хозяйства Украины на современном этапе // Международный сельскохозяйственный журнал. - 2007. - № 1.
9. В добрый путь, колхоз «Андреевский» // Рабочая газета. - 2007. - 21 ноября.
10. Международный сборник научных трудов аграрных и юридических высших учебных заведений России, Украины, Белоруссии, Казахстана, других стран СНГ и государств ЕС. Том 1 «Правовое регулирование аграрных отношений в России, Украине, Белоруссии, Казахстане, других странах СНГ и государствах ЕС: состояние, проблемы, пути совершенствования». - М., 2009.

ДО ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Єременко А.О.

студент III курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Чурилова Т.М.

к.ю.н., доцент кафедри СМП юридичного факультету

Сумського державного університету

Популяризація та розвиток виробництва органічної продукції сьогодні актуалізується у зв'язку з екологічними, соціальними, економічними перевагами, що притаманні даній діяльності. Ведення органічного сільського господарства має суттєві переваги, що проявляються у його сприянні збереженню та відновленню родючості ґрунтів, значному потенціалу зупинення виснаження природних ресурсів. Загальновідомий факт, що органічні продукти більш корисні для споживачів через суттєве зменшення негативного впливу хімічних речовин, особливо дітей[8].

Значний досвід у сфері аграрного ековиробництва мають країни Євросоюзу. Так, за даними ІФОАМ європейський ринок екобезпечної продукції сьогодні оцінюється у понад 20 млрд. євро, що становить близько 4% споживчого ринку в цілому. До того ж ринок екопродукції у порівнянні із ринками іншої аграрної продукції є найбільш динамічним (темпи приросту становлять близько 20% на рік). У зв'язку із швидко зростаючим попитом європейських споживачів на натуральні продукти харчування значного поширення набуло органічне сільське господарство, що практикується у 160 країнах на 37,0 млн.га. Світовий обсяг продажу органічних продуктів харчування у 2010 р. склав 59 млрд.дол. США з позитивною динамікою впродовж наступних років (щорічний приріст – близько 5 %) [6].

Світовий органічний ринок внаслідок суттєвого збільшення попиту на органічну продукцію зростає високими темпами. Україна має значний потенціал у виробництві та експорті органічних продуктів харчування. Розвиток органічного виробництва крім внеску у розв'язання екологічних проблем, буде сприяти розвитку сільських територій через підвищення бізнес-активності. Отже, дослідження у сфері правового регулювання органічного сільського господарства є актуальним.

Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) визначає органічне сільське господарство як виробничу систему, що підтримує здоров'я ґрунтів, екосистем і людей[1].

В Україні діяльність, пов'язану із виробництвом органічної продукції врегульовано Законом України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», прийняття якого стало початком розроблення низки нормативно-правових актів у сфері органічного виробництва. Відповідно ст.1 зазначеного закону виробництво органічної

продукції (сировини) представляє собою виробничу діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів, консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила, визначені законом для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів [5].

Після прийняття цього закону на Міністерство аграрної політики та продовольства України було покладено завдання розробити та затвердити нормативно-правові акти які необхідні для реалізації положень Закону. Українське законодавство у цій сфері розроблялося на основі європейських нормативно-правових актів основними з яких є: Постанова Ради (ЄС) 834/2007 (колишня Постанова ЄС 2092/91), Постанова Комісії (ЄС) 889/2008; Постановою Комісії (ЄС) 1235/2008) та було затверджене.

Для споживача є важливим можливість відрізнити органічну продукцію від звичайної. У світовій практиці це робиться відповідним спеціальним маркуванням продукції. В Україні діє аналогічна система. Споживач може відрізнити органічну продукцію від звичайної виявивши відповідний логотип на ній, маркування органічної продукції в Україні є обов'язковим.

Не допускається використання напису «органічний продукт» у власних назвах продуктів та торговельних марках при рекламуванні, а також у випадку маркування продукції, яка перебуває на стадії перехідного періоду до органічного виробництва[5].

З метою перевірки приналежності сільськогосподарської продукції до органічної у світі впроваджена система сертифікації та перевірки якості органічних продуктів. В Україні сертифікацію органічних господарств здійснюють аудитори з сертифікації. Самі ж аудитори мають бути акредитовані центральним орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері оцінки відповідності. Державний нагляд (контроль) за виробництвом та обігом органічної продукції (сировини) здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, на сьогодні таким органом є Державна служба з питань безпеки харчових продуктів і захисту споживачів.

Наразі Мінагрополітики та продовольства розробляє нормативні акти щодо створення єдиного реєстру сертифікованих виробників органічної продукції, де можна буде переглянути інформацію про них[4].

Слід зазначити, що окрім державного контролю в Україні має місце і контроль з боку приватних аудиторів. Оцінка відповідності виробництва органічної продукції та сировини здійснюється аудитором з сертифікації. Так, наприклад один із лідерів сертифікації в Україні «Органік Стандарт», не тільки проводить сертифікацію виробництва органічної продукції, а й проводить відповідні інспекції.

Україна має значний потенціал у виробництві органічної продукції, адже наявні великі площі родючих ґрунтів, які підходять для виробництва такої продукції і можуть бути використані для цього. Враховуючи те, що виробництвом органічних продуктів більш зацікавлені малі та середні товаровиробники, адже воно є дуже трудомістким та капіталомістким, державна підтримка має бути направлена саме на цю групу підприємців.

Ми проаналізували яке місце відведене виробництву органічної продукції у різних державних програмах.

З 2007 року в Україні діяла «Державна цільова Програма розвитку села на період до 2015 р.» однією із її цілей було довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10 відсотків, чого, безумовно, досягнуто не було через відсутність підтримки галузі державою[3].

За час реалізації Державної програми не забезпечено виконання передбачених соціальних і виробничих показників і відповідно визначених заходів за кожним напрямом розвитку аграрного сектору та сільських територій, не створено соціальних, економічних та інших умов для забезпечення необхідних темпів і обсягів виробництва та умов проживання

сільського населення, що свідчило про необхідність розроблення нової програми розвитку аграрного сектору на період до 2020 року[10].

В «Єдиній комплексній стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки» також передбачена ціль у забезпеченні продовольчої безпеки держави за допомогою органічного землеробства, перш за все, на маленьких та середніх підприємствах. Таким чином ставляться доволі великі завдання, які потребують ґрунтовного планування та сталої реалізації [9].

Слід зазначити, що виконання державних програм можливе лише за умови належного фінансування. Останніми роками видатки на аграрну сферу суттєво знизились, що призвело до гальмування темпів розвитку. Так на 2014р. Державним бюджетом була передбачена сума видатків на Міністерство аграрної політики та продовольства України у розмірі 6349099,8 тис.грн, у 2015 р. ця сума була передбачена на рівні 2188721,6, тис.грн тобто в тричі менше ніж за попередній рік та на 2016 р. передбачено 1488229,2 тис.грн., що більш ніж у 4 рази менше ніж у 2014р. Спостерігається стрімке зменшення видатків на аграрний сектор, що унеможливує виконання поставлених цілей[7].

Державна підтримка аграрної сфери в провідних країнах світу та в Україні суттєво різняться як за обсягами, так і за формою.

Провідні країни світу стимулюють розвиток органічного сільського господарства різними методами, відповідаючи на потреби суспільства у «здоровій» їжі. Так у Польщі, держава підтримує органічне сільське господарство з двох джерел: 1) з національного бюджету здійснюється підтримка наукових досліджень в органічному сільському господарстві; витрат на інспектування та сертифікацію, а також на дорадчі послуги. В Україні здійснюється підтримка наукових досліджень та надаються дорадчі послуги, а компенсація витрат на інспектування та сертифікацію доцільно було б запровадити.

2) підтримка фермерів та розвитку органічного сектору здійснюється через агроекологічні заходи, просування та поширення інформації, участь фермерів у схемах якості харчових продуктів. У Польщі наявна фінансова підтримка органічного с/г, так, наприклад, для переходу на таке ведення с/г держава виділяє 215 євро/га орних земель і далі вже безпосередньо на ведення органічного с/г на таких землях виділяє близько 202 євро/га[2].

В Молдові субсидії в розрахунку на один гектар виплачуються в лише протягом перших двох років переходу на органічне сільське господарство. В 2007 р. загальна сума цих виплат склала приблизно 120000 євро, в 2008 р. – 239000 євро та в 2009 р. – 298000 євро. Так, на відміну від Польщі в Молдові у перший рік переходу виплачується 40 євро/га, а у другий рік уже 24 євро/га[2].

В Україні доцільно було б запровадити для виробників органічної продукції державну допомогу у вигляді компенсації витрат на сертифікацію та інспектування органічного виробництва як це здійснюється у Польщі, адже інспектування проводяться регулярно і зайві витрати тільки гальмують розвиток виробників. Така допомога українським фермерам могла б стимулювати їх до переходу на органічне господарство.

Відповідно до офіційних статистичних оглядів IFOAM на початок 2003 р. в Україні було зареєстровано 31 органічне господарство, а в 2014 р. нараховувалось вже 182 сертифікованих органічних господарства, а загальна площа сертифікованих органічних сільськогосподарських земель склала 400 764 га [3]. Тож, фактично спостерігається позитивна динаміка у розвитку органічного господарювання, а при збільшенні державної підтримки велика вірогідність того, що в цю сферу підприємництва прийдуть більш значні інвестиції.

Для реалізації цілей поставлених державою сфері органічного сільського господарства, які закріплені на законодавчому рівні необхідним є належне фінансування запланованих заходів та контроль за їх реалізацією з боку державних владних органів та реальна відповідальність за неналежне виконання поставлених завдань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Що таке органічне сільське господарство / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-39-01>
2. Прокопчук Наталія Державна підтримка органічного сільськогосподарського виробництва / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/Other_events/Organic_Forum_2015/Natalie_Prokopchuk_National_Forum_Organic_Ukraine_27_02_2015__1_.pdf
3. Органік в Україні / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>
4. Агропортал / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroportal.ua/news/ukraina/proizvoditelei-organicheskoi-produktsii-soberut-v-edinyi-reestr/>
5. Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/425-18>
6. Экопродукция вытесняет промышленное производство – Пресс-служба объединения «Экокластер» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://foodretail.ru/news/ekoproduktsiyavitesnyaet-promishlennoe-proizvodstvo-270458>
7. Закон України «Про державний бюджет України на 2016 рік» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
8. Клітна М. Р., Брижань І. А., стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні – Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2525>
9. Милованов Євген Органічне сільське господарство в Україні: законодавство та перспективи / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apd-ukraine.de/images/APD_AFPR_04_2015_ukr.pdf
10. Рішення Рахункової палати від 1 грудня 2015 року N 10-3 Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.cc.colocall.com/pro-rezultati-audituefektivnosti-vikoristannja-koshtiv-derz-doc255241.html>

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Іваненко Д.Д.

*викладач кафедри АГПФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III передбачає норми згідно яких земельна ділянка може бути об'єктом цивільних прав тільки після її формування – присвоєння кадастрового номера [1]. Саме неповторний унікальний номер надає можливість безпомилково ідентифікувати земельну ділянку серед інших.

Практика реєстрації земельних ділянок та прав на них свідчить про використання декількох підходів до формування єдиної державної системи кадастрових номерів. Діяльність щодо присвоєння кадастрових номерів земельним ділянкам було започатковано у 2002 р. на основі прийнятої Державним комітетом України по земельних ресурсах (далі - Держкомзем) Вказівки від 20.03.2002 р. № 12 «Про присвоєння кадастрових номерів земельним ділянкам для ведення Державного реєстру земель» [2].